

עפ"ג 2815/07 - שמואל בסו, נגד מדינת ישראל - המרכז לגביית קנסות

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

21 אוגוסט 2014

עפ"ג 2815-07 שמואל בסו נ' מדינת

ישראל - המרכז לגביית קנסות

בפני כב' השופט יגאל גריל, ס. נשיא

המבקש: שמואל בסו,

נגד

המשיבה:

מדינת ישראל - המרכז לגביית קנסות
באמצעות פרקליטות מחוז חיפה (אזרחי)
ע"י ב"כ עו"ד י' גלייטמן

החלטה

א. בפניי בקשתו של המבקש לעיכוב מכירת רכבו שעוקל על ידי המשיבה, ולרבות בקשה לביטול תוספת פיגורים ופריסת קרן הקנס לתשלומים.

ב. ביום 4.12.07 נדון המבקש בבית משפט השלום בקריות (ת.פ. 921/04, ושלושה תיקים נוספים) לתשלום קנס בסך 200,000 ₪ (או 20 חודשי מאסר) לתשלום ב-40 תשלומים של 5,000 ₪ כל אחד, החל מיום 10.1.08, מאסר בפועל לתקופה של 10 חודשים, וכן הפעלת ארבעה חודשי מאסר על-תנאי, כשחודשיים במצטבר וחודשיים בחופף, וכן מאסר מותנה, כל זאת לאחר שהמבקש הורשע לפי הודאתו בעבירות לפי חוק מס ערך מוסף ופקודת מס הכנסה שיוחסו בארבעה תיקים לחברה בע"מ (הנאשמת מס' 1) ולמבקש (נאשם מס' 2) כמנהלה של החברה.

ג. בפסק דין שניתן ביום 20.3.08 במסגרת ערעור על גזר הדין (ע"פ 2815/07 מחוזי חיפה), נדחה הערעור ובאשר לקנס בסך 200,000 ₪, נקבע שהמבקש ישלם את הקנס ב-40 (ארבעים) תשלומים של 5,000 ₪ כל אחד החל מיום 10.5.08.

ד. במהלך שנת 2009-2010 הגיש המבקש מספר בקשות לבית משפט זה, אחת מהן ל"הקפאת" תשלום הקנס למשך שלושה חודשים, ופניות נוספות להקלה בפריסת תשלומי הקנס, ובית המשפט (ס. הנשיא (בדימוס) השופט ש. ברלינר), נעתר לבקשות.

מתוך סכום הקנס שילם המבקש עד תאריך 18.11.11 לקופת בית המשפט סכום של 122,500 ₪. נוכח החוב שהלך והצטבר, עקב תוספות הפיגורים, הועבר החוב לגבייה על ידי המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות (להלן: "המרכז").

- ה. נכון לתאריך 8.7.14 מסתכם חובו של המבקש (כולל תוספות הפיגורים) ב- 162,825 ₪ (נספח ג' לתגובת המדינה מיום 28.7.14).
- ו. במהלך שנת 2013 בוצעה על ידי המרכז פעולת עיקול בבנק, וכן עוקל הרכב נשוא בקשה זו (מס' רישוי 36-950-89). בתאריך 30.1.14 הוצא כתב הרשאה לתפיסת הרכב ומכירתו, ובתאריך 5.2.14 אכן נתפס הרכב והועבר לאחסון.
- ז. ביום 3.4.14 פנה המבקש לבית משפט זה בבקשה לעיכוב מכירת הרכב המעוקל, וכן ביטול תוספת הפיגורים ובקשה לפריסת הקנס המקורי לתשלומים.
- ביום 6.4.14 ביקש ס. הנשיא (בדימוס) ש. ברלינר את עמדת המדינה והורה לעכב בינתיים את מכירת הרכב.
- ח. ביום 4.5.14 השיבה ב"כ המדינה: "**משאירים לשיקול דעתו של כב' בית המשפט**". המבקש טוען, שתשובתה זו של המדינה משמעותה שהמדינה משאירה לשיקול דעת בית המשפט את כל הבקשות, דהיינו, הן עיכוב מכירת הרכב, הן ביטול תוספת הפיגורים והן פריסת הקנס המקורי לתשלומים.
- אציין כבר כאן, כי ברי שהשארת שיקול הדעת היתה **רק** לענין עיכוב מכירת הרכב, כעולה מתגובת ב"כ המדינה שניתנה בהמשך להחלטותיו של בית המשפט מיום 6.4.14 ומיום 27.4.14, ועיינו לענין זה גם בסעיף 9 של הבהרת ב"כ המדינה מיום 18.8.14.
- ט. בהחלטה מיום 4.5.14 קבעתי, שלענין פריסת תשלום הקנס על המבקש לפנות למרכז, וכן בענין פטור מתשלום תוספת פיגורים, וכי עד קבלת החלטת המרכז, תעוכב מכירת הרכב.
- י. ביום 23.6.14 הגיש המבקש בקשה חוזרת לעיכוב מכירת הרכב ולביטול תוספת הפיגורים ופריסת הקנס המקורי לתשלומים. בפנייתו זו טען המבקש, בין היתר, שיתרת חובו נכון לאותו מועד עומדת על כ-158,000 ₪, ואילו הרכב שנתפס שוויו כ-15,000 ₪ ויימכר לכל היותר ב-7,000 ₪.
- כן טען המבקש, שהוא נקלע לקשיים כלכליים ולחובות העולים על 500,000 ₪, רובם מטעמים שאינם בשליטתו. מכירת הרכב, כך נטען, לא תביא תועלת למדינה ותגרום לפגיעה קשה ובלתי הפיכה במבקש, שמצבו הכלכלי קשה ביותר.
- לפנייתו זו צירף המבקש החלטה שניתנה על ידי המרכז עוד בתאריך 6.3.14 (תאריך המכתב של המרכז: 11.3.14), כשהמבקש מצוין שבהיסח הדעת הוא לא צירף את החלטת המרכז לפנייתו הקודמת מיום 3.4.14.
- יא. בהחלטתו הנ"ל של המרכז (מיום 6.3.14) הופטר המבקש מתשלום סך של 39,200 ₪ מתוך תוספות

הפיגורים שנוספו לקנס המקורי, כך שיתרת חובו של המבקש הועמדה (קֶרן + פיגורים) על 119,372 ₪, לתשלום בתוך חודש ימים. הפטור הותנה בביצוע התשלום כאמור לעיל (או בכרטיס אשראי עד 18 תשלומי קרדיט).

י"ב. בהחלטה מיום 23.6.14 ביקשתי מן הצדדים להתייחס לשאלה האם מוסמך בית משפט זה לדון בבקשה, או האם נתונה הסמכות לכך לבית משפט השלום שנתן את גזר הדין.

כמו כן הפניתי את הצדדים לפסיקה רלוונטית וביקשתי את התייחסותם לשאלת סמכותו של בית המשפט לדון בבקשתו של חייב לפריסת תשלומים ופטור מתוספת פיגורים.

י"ג. בתגובתו מיום 27.7.14 ציין המבקש, שיתרת החוב המקורי מסתכמת ב-77,500 ₪ והפיגורים עומדים ע"ס 80,000 ₪. המבקש הוסיף, כי מצבו הכלכלי קשה, אין לו מקור הכנסה, רעייתו היא המפרנסת היחידה, ונקיטת הליכים נגדו תגרום למצב של פשיטת רגל.

המבקש מצוין, כי בית המשפט מוסמך להכריע בביטול חלקי או מלא של תוספת הפיגורים, ולדעת המבקש, קנה בית משפט זה סמכות לדון בענין (למרות שגזר הדין ניתן בבית משפט השלום בקריות) הואיל והוגשו מספר בקשות לבית משפט זה וניתנו בהן החלטות שהצדדים פעלו לפיהן.

י"ד. בתגובת המדינה מיום 28.7.14 נטען, בין היתר, שהיתה למבקש שהות על פני תקופה של כ-7 שנים מאז ניתן גזר הדין (בבית משפט השלום) ועד מועד תפיסת הרכב (2014), להסדרת חובו ומניעת תפיסת הרכב והוצאות נלוות. כן נטען, שהמבקש מנסה להתחמק מתשלום חובותיו כלפי המדינה.

ט"ו. באשר לסמכות בית המשפט לפריסת תשלומים ופטור מתוספת פיגורים נטען בתגובת המדינה, כי סמכות זו נתונה לבית המשפט שגזר את דינו של המבקש והטיל עליו קנס (סעיף 69 לחוק העונשין, התשל"ז-1977) וזאת במקביל לסמכותו של המרכז לפי סעיף 5 ג' של חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995 (להלן: "**החוק**"), שאכן הפחית את תוספת הפיגורים, אך המבקש לא עמד בהסדר, ולכן ההחלטה בוטלה.

כמו כן, מצוין ב"כ המדינה, שהסמכות לפריסת החוב נתונה למרכז לפי סעיף 5 ב' של חוק המרכז.

ט"ז. מוסיף ב"כ המדינה, שהמרכז מתנגד לבקשתו של המבקש, וכי לצורך שחרור הרכב התפוס על המבקש לשלם את יתרת החוב בסך 162,825 ₪ (סכום הכולל את הוצאות תפיסת הרכב בסך 1,786 ₪), וכן על המבקש לשלם דמי אחסון למחסן בעת שחרור הרכב (957 ₪).

לחלופין, טוען ב"כ המדינה, שעל מנת לשחרר את הרכב התפוס על המבקש לשלם את סכום שווי הרכב התפוס: 15,000 ₪, כעולה מן האמור בבקשתו של המבקש, וכן את הוצאות אחסון ותפיסת הרכב.

י"ז. בהחלטה נוספת מיום 28.7.14 ביקשתי מן הצדדים להבהיר (בהמשך לסעיף 4 בהחלטתי מיום 23.6.14) מה היה סכום הקרן, ומה היה סכום תוספת הפיגורים, וסכום הקנסות, נכון למועד בו ניתנה החלטת המרכז מיום 6.3.14 (שנשלחה במכתב מיום 11.3.14).

י"ח. ביום 5.8.14 מסר המבקש, כי החוב המקורי עמד על 200,000 ₪ מתוכו שילם 122,500 ₪ ללא צורך בהליך גביה, כך שיתרת הקרן נכון לתאריך החלטת המרכז היתה: 77,500 ₪ ותוספת הפיגורים, נכון לתאריך החלטת המרכז: כ-80,000 ₪.

י"ט. בהבהרה שהגישה המדינה ביום 18.8.14 נכתב, שמתוך הקנס בסך 200,000 ₪ שילם המבקש עד 18.11.11 סך של 122,500 ₪ על ידי שוברי בית המשפט.

נכון לתאריך 6.3.14 עמד סכום הפיגורים על 158,692 ₪.

נכתב עוד בהבהרה שהגישה המדינה, כי למרכז יש סמכות לדחות או לפרוס תשלומים או ליתן פטור מתשלום תוספת פיגורים ואכן המרכז הפחית סך של 39,320 ₪ מתוך הסכום של 158,692 ₪ כך שלאחר ההפחתה על המבקש לשלם 119,372 ₪.

כ. נטען על ידי המדינה, כי על חייב המבקש להקטין או לבטל את חוב הפיגורים לפנות לרשם ההוצל"פ המשמש כרשם של המרכז וזאת לפי סעיף 7 ד' (א) של החוק, ואולם המבקש לא הגיש בקשה לביטול או הקטנת תוספת פיגורים לרשם ההוצל"פ (המרכז).

כן צויין בהבהרת המדינה, כי המבקש יכול היה לבקש לערער על החלטת רשם המרכז לבית משפט השלום.

כ"א. מוסיף ב"כ המדינה, שמאז 2011 הפסיק המבקש לשלם את חובו ורק לאחר שהמדינה עיקלה את רכבו של המבקש, הוא הגיש ביום 23.6.14 בקשה לביטול מכירת הרכב וביטול תוספת הפיגורים, כל זאת לאחר שהמדינה הפחיתה לו מסכום הפיגורים, ומה גם שבטרם תפיסת הרכב נשלחו למבקש דרישות לתשלום חוב וננקטו הליכי גבייה אחרים, אך המבקש לא פעל להסדר חובו, לא יתרת קרן ולא סכום פיגורים.

לענין קרן החוב והפיגורים, עמדת המדינה היא, כי על המבקש לשלם את יתרת החוב לרבות תוספת הפיגורים המונמכת (סעיף 10 להבהרת ב"כ המדינה), וכי אין להתערב בהחלטת המרכז שהיא מידתית וסבירה.

עד כאן תמצית ההליכים ותמצית טיעוניהם של שני הצדדים.

כ"ב. תחילה לענין סמכותו של בית משפט זה:

החלטה לביטול תוספת פיגורים מסורה לבית המשפט שגזר את דינו של המבקש, דהיינו, במקרה שבפנינו, לבית משפט השלום בקריות, ואילו בית משפט זה דן והכריע כבית משפט לערעורים בערעור על גזר הדין (עיינו, למשל, בדברי כב' השופט י. עמית ב-רע"א 8994/11 **חליל נ' מדינת ישראל** (מיום 29.4.12)).

יחד עם זאת, לא ניתן להתעלם מכך שהמבקש הגיש עוד במהלך השנים 2009-2010 מספר פניות לבית משפט זה בענין פריסת תשלומי הקנס, ובהן ניתנו החלטות מבלי שהועלתה טענה לפיה היה על המבקש להגיש את בקשותיו לבית משפט השלום בקריות אשר גזר את דינו.

לכן, לא יהא זה נכון כיום, לאחר שהצדדים הניחו את כל טיעוניהם בפני בית משפט זה, להורות על העברת הדין לבית משפט השלום, ולכן יש להחליט לגופו של ענין בבקשה שהונחה בפני בית משפט זה.

כ"ג. יש להבחין בין בקשה לפריסת תשלומי הקנס לבין בקשה לפטור מתוספת פיגורים במלואה או במקצתה.

אבהיר: בקשה לביטול תוספת פיגורים (כולה או מקצתה) מסורה בידי בית המשפט שגזר את דינו של המבקש (סעיף 69 של חוק העונשין, התשל"ז-1977), וההחלטה ניתנת לערעור כהחלטה אחרת של אותו בית משפט בענין אזרחי, אם ניתנה רשות על כך מאת נותן ההחלטה.

סמכות מקבילה לענין פטור מתוספת פיגורים נתונה למרכז לפי סעיף 5 ג' של חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות.

כ"ד. לעומת זאת, בקשה לפריסת תשלום החוב או דחייתו מסורה **רק** בידי המרכז לגביית קנסות לפי סעיף 5 ב' של החוק, והמסלול היחיד להשיג על החלטת המרכז היא באמצעות עתירה לבג"צ, עיינו: רע"פ 3850/13 **אל סוס חוסאם נ' המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות** (מיום 10.6.13), כשהחלטה זו מפנה ל-רע"א 8994/11 **חליל נ' מדינת ישראל** (מיום 29.4.12), וכן עיינו: בג"צ 5087/11 **פלוני נ' המרכז לגביית קנסות** (מיום 1.2.12).

כ"ה. בענייננו, אכן ניתנה החלטת המרכז (מיום 6.3.14) במכתבו מיום 11.3.14, החלטה שלפיה הופחת סכום של 39,320 ₪ מתוך סה"כ חוב (כולל פיגורים) של 158,692 ₪, כך שניתנה למבקש אפשרות לשלם סך של 119,372 ₪.

כ"ו. בסעיף 4 של ההבהרה מטעם ב"כ המדינה מיום 18.8.14, נכתב שעל חייב המבקש להקטין או לבטל את חוב הפיגורים לפנות לרשם ההוצל"פ (המשמש כרשם של המרכז) וסמכותו לפי סעיף 7 ד' (א) של החוק, (תיקון תשע"ב), להיענות לבקשת החייב לפרוס את החוב, לדחות את מועד תשלומו, או ליתן פטור מתשלום תוספת פיגורים, בהתאם להוראות סעיף 5 ב' או 5 ג', בשינויים המחוייבים.

כ"ז. ואולם, לדעתי לא ניתן להתעלם מן הרישא של סעיף 7 ד' (א) (תיקון תשע"ב), דהיינו:

"הוגשה לרשם לענייני המרכז בקשה כאמור בסעיף 7 או 7 א' וטרם התקבלה החלטתו בבקשה, או החליט הרשם בבקשה כאמור למנות כונס נכסים או להטיל הגבלות והמינוי או ההגבלות עומדים בתוקפם או החליט להטיל הגבלה מחדש לאחר שבוטלה בהתאם להוראות סעיף 7 ג' (ג), הוא רשאי לבקשת החייב, לפרוס את החוב, לדחות את מועד תשלומו או ליתן פטור מתשלום תוספת פיגורים...".

משמע, להבנתי, ההוראה בסעיף 7 ד' (א) של חוק המרכז (תיקון תשע"ב) רלוונטית רק מקום בו:

(1) מנהל המרכז פנה לרשם לענייני המרכז בבקשה למנות כונס נכסים לנכס מסויים של החייב (סעיף 7 של חוק המרכז).

או:

(2) מנהל המרכז פנה לרשם לענייני המרכז, בהתאם לסעיף 7 א' של חוק המרכז, בבקשה להטיל על החייב הגבלה לפי סעיף קטן (ג), כגון הגבלה מלקבל או להחזיק, דרכון, עיכוב יציאה מן הארץ, ועוד.

כ"ח. עולה מן האמור לעיל: ככל שהוגשה בקשה לרשם לענייני המרכז בהתאם לאמור בסעיף 7 או בסעיף 7 א' של חוק המרכז, רשאי הרשם לפי בקשת החייב לפרוס את החוב, לדחות את מועד תשלומו או ליתן פטור מתשלום תוספת פיגורים, הכל כאמור בסעיף 7 ד' (א) של החוק, ואילו בענייננו, **לא** נטען שנתבקש מינוי כונס נכסים או שנתבקשה הטלת הגבלות מסוג ההגבלות שבסעיף 7 א' (ג) של החוק, ולכן **אינני** סבור שיש תחולה במקרה נשוא הדיון כאן להוראת סעיף 7 ד' (א) של החוק.

כ"ט. נתתי דעתי לכל הטענות שהעלה המבקש בהתייחס לבקשתו לפטור מתוספת פיגורים, כמו גם לטענות שהעלתה המדינה וסבורני, שאין הצדקה להתערב בהחלטת המרכז מיום 6.3.14 (לפי המכתב מיום 11.3.14), בדבר הפחתת הסכום של 39,320 ₪ (נכון ליום 6.3.14), כך שלאחר ההפחתה נקבע שעל המבקש לשלם את הסכום של 119,372 ₪.

החלטתו זו של המרכז הותנתה בביצוע התשלום על ידי המבקש בתוך חודש ימים, וצוין, שאם לא יעמוד המבקש בהסדר יחוייב הוא במלוא תוספות הפיגור (דהיינו, הסכום יחזור ויעמוד על 158,692 ₪ (ליום 6.3.14).

ל. בתגובת המדינה מיום 28.7.14 נטען (בסעיף 12 ובסעיף 16), שהואיל והמבקש לא עמד בהסדר בוטלה החלטת המרכז בדבר ההפחתה, ואולם, בהבהרה מיום 18.8.14 נכתב בסעיף 10:

"עמדת המשיבה ביחס לקרן והפיגורים שהחייב / המבקש לא שילם היא כי, על החייב לשלם את יתרת החוב לרבות תוספת הפיגורים המונמכת...".

(ההדגשה שלי - י.ג.).

המשמעות היא: תשלום הסכום המופחת של 119,372 ₪ לפי החלטת המרכז מיום 6.3.14.

ל"א. בהתחשב בעובדה שמדובר בקנס שהוטל על המבקש בגזר דין שניתן בשנת 2007, והערעור נדחה בפסק דין מיום 20.3.08, כשבפסק הדין שבערעור ניתנה אפשרות למבקש לשלם את הקנס ב-40 תשלומים החל מיום 10.5.08, משמע, לפני למעלה משש שנים, ולמרות זאת נותר חוב בסכום קרן של כ-77,500 ₪, ומאז שנת 2011 חדל המבקש מלבצע תשלומים בגין החוב, נראה לי כי עמדת המדינה כפי שבאה לידי ביטוי בסעיף 10 של ההבהרה מיום 18.8.14 סבירה ומידתית, אין להתערב בה, ואיני רואה הצדקה, לנוכח כל המפורט לעיל, להפחתה נוספת.

ל"ב. אחזור ואציין **שאינני** מקבל את טענת המבקש לפיה משנכתב על ידי ב"כ המדינה בתגובה שהוגשה ביום 4.5.14: **"משאירים לשיקול דעתו של כב' בית המשפט"**, הכוונה היתה שב"כ המדינה משאיר לשיקול דעת בית המשפט את ההחלטה הן באשר לעיכוב מכירת הרכב, הן באשר לפטור מתוספת פיגורים, והן באשר לפריסת תשלומי הקנס.

ברי, שהכוונה היתה להשאיר לשיקול דעת בית המשפט את ההחלטה רק בענין עיכוב מכירת הרכב (כמצוין בסעיף 9 להבהרת ב"כ המדינה מיום 18.8.14).

ל"ג. באשר לפריסת יתרת החוב לתשלומים, הרי כמוסבר כבר לעיל, נתונה סמכות זו **רק** למרכז, בהתאם לסעיף 5 ב' לחוק המרכז, ובהתאם לפסיקה שאליה הפניתי לעיל.

ל"ד. באשר לעיכוב מכירת הרכב:

סבורני, כי נכון יהיה להורות שניתן לשחרר את הרכב בתנאי שהמבקש ישלם סכום של 15,000 ₪, אשר ייזקף כמובן לזכות חשבון החוב נשוא הדיון, ובנוסף ישא המבקש בהוצאות תפיסת הרכב, ודמי אחסון למחסן (סעיף

17 בתגובת ב"כ המדינה מיום 28.7.2014), וכל זאת **לא יאוחר מתאריך 2.10.14**, שאם לא כן יפקע תוקף ההוראה הנוכחית אשר מעכבת את מכירת הרכב.

ל"ה. התוצאה מכל האמור לעיל היא כדלקמן:

1. סה"כ חובו של המבקש (קרן + פיגורים) יעמוד על הסכום המופחת כפי שנקבע בהחלטת המרכז מיום 6.3.14 (כמצויין במכתב מיום 11.3.14), דהיינו, סך של 119,372 ₪ (נכון ליום 6.3.14). אין מקום להפחתה נוספת של תוספת הפיגורים מעבר להפחתה שקבע המרכז.

2. הסמכות לדון בפריסת יתרת החוב לתשלומים נתונה בידי המרכז לגביית קנסות אגרות והוצאות, לפי סעיף 5 ב' של חוק המרכז.

3. המבקש יוכל לשחרר את הרכב נשוא בקשה זו בתנאי שישלם **לא יאוחר מיום 2.10.14**, את הסכום המלא של 15,000 ₪ (אשר ייזקף לזכות חשבון החוב נשוא הדיון) וכן ישא בהוצאות תפיסת הרכב ודמי אחסון למחסן (סעיף 17 לתגובת ב"כ המדינה מיום 28.7.14).

מובהר בזאת, שאם לא יבוצע תשלום זה, במלואו, עד **2.10.14** (כולל), יפקע תוקף ההוראה הנוכחית אשר מעכבת את מכירת הרכב.

ניתנה היום, כ"ה אב תשע"ד, 21 אוגוסט 2014, בהעדר הצדדים.

המזכירות תמציא את העתקי ההחלטה אל:

המבקש - מר שמואל בסו, רח' פשוש 6, עכו.

המשיבה - פרקליטות מחוז חיפה (אזרחי) ע"י ב"כ עוה"ד י. גלייטמן.

הוקלד על ידי ר.ס.